

Tur de presă la Ștefan Vodă

15 jurnaliști. 2 zile. 14 eroi și cel puțin atâtea idei de subiecte. 4 localități. 6 organizații neguvernamentale. 4 proiecte de mediu, inclusiv 2 în realizare. 4 primari temerari. 1 viitor Parc Național „Nistrul de Jos”. 1 Muzeu Verde. 1 „Conac” - a lui Mărgineanu. 2 ape - Nistrul și Știubeul. Sunt puținele expresii numerice care definesc Turul de presă la Ștefan Vodă, organizat cu scopul mediatizării rezultatelor proiectelor, beneficiilor de mediu și sociale obținute în îmbunătățirea calității mediului și a vieții în comunitățile rurale, cu suportul Programului de Granturi Mici al Facilității Globale de Mediu (GEF SGP) și a Agenției Austriece pentru Dezvoltare (ADA).

Turul de presă a cuprins localitățile Chișinău - Talmază - Cioburciu - Ștefan Vodă - Popeasca, cu vizitarea obiectivelor finanțate din fondurile GEF SGP și ADA: sistemele de iluminare stradală pe bază solară; rezervoare și turnuri de apă; apometre; sistemul anti-viitură; sisteme ecologice semi-naturale; pepiniară ș.a.

„Turul de presă a fost un bun prilej de a înțelege cum decurge viața la țară, dar și pentru a vedea cât de mult țin oamenii din sud-

estul Republicii Moldova la comorile naturii, cât de importante sunt proiectele, care, într-un fel sau altul, păstrează și salvează verdele”, a menționat Dinu Rusu, reporter la revista NATURA, autorul blogului eucalatorul.wordpress.com.

„Ori de câte ori ai merge la Nistrul de Jos, mereu vei găsi ceva nou, vei afla istorii noi, legende și vei cunoaște oameni plini de speranțe că lucrurile mai pot fi schimbate. Colegii ne pot invidia pe bună dreptate pentru că am participat la acest tur de presă frumos și interesant”, a adăugat Lucia Tăut, realizatoarea emisiunii „Natura în obiectiv”, Moldova 1.

Evenimentul a fost realizat de AJMTEM, în parteneriat cu Societatea Ecologică „BIOTICA”, Asociația Patronală a Industriei Turismului din Republica Moldova, Asociația de Dezvoltare a Turismului din Moldova și Mișcarea Ecologistă Ștefan Vodă, în cadrul proiectului „Implicare, Interacțiune, Cooperare întru identificarea de soluții locale pentru probleme globale”, implementat de AJMTEM, în parteneriat cu Mișcarea Ecologistă din Moldova, cu susținerea financiară a Programului de Granturi Mici al Facilității Globale de Mediu. Turul de presă a fost cofinanțat de Societatea Ecologică „BIOTICA”.

SCHIMBĂRI CLIMATICE

Mai avem trei ani pentru a salva planeta

Planetă devastată de schimbările climatice poate părea pentru unii o imagine dintr-un viitor îndepărtat. Dar, de fapt, efectele modificării cliimei sunt vizibile pe Pământ chiar în prezent. Iar omenirea mai are trei ani pentru a salva planeta de distrugere ireversibilă.

Este atenționarea unui grup de șase diplomați și savanți cunoscuți la nivel internațional, care au semnat recent, o scrisoare deschisă către guverne, oameni de afaceri, cercetători și cetățeni privind emisiile gazelor cu efect de seră. Potrivit lor, omenirea are trei ani la dispoziție pentru a salva planeta de la o distrugere ireversibilă. Totuși, dacă emisiile de carbon vor fi reduse până în 2020, temperaturile globale nu vor ajunge la un nivel ireversibil. Printre cauzele creșterii temperaturilor se numără defrișările, inundațiile și schimbările imprevizibile ale vremii, care vor afecta agricultura și viața oamenilor.

În scrisoarea lor, cercetătorii au inclus șase scopuri care trebuie atinse până în 2020: creșterea energiei regenerabile cu 30%; aprobarea planurilor de renunțare la combustibili fosili în orașe până în 2020; creșterea vânzării mașinilor electrice cu 15%; aprobarea planurilor de stopare a defrișărilor până în 2050; încurajarea sectorului financiar întru crearea „legăturilor verzi” în politicile de evitare a schimbărilor climatice. Aceste scopuri sunt în contradicție cu prioritățile administrației Trump, care a semnalat că schimbările climatice nu sunt pe agenda sa și că în 2019 SUA se vor retrage din Acordul de la Paris. Dar, acest acord are menirea de a asigura implementarea măsurilor necesare pentru menținerea creșterii temperaturii medii globale sub 2 grade Celsius, până în 2030, precum și pentru dezvoltarea abilităților de adaptare și rezistență la schimbările climatice.

La nivel național, cercetătorii, de asemenea, dau alarma. Alexandru Teleuță, director al Grădinii Botanice (Institut) a A.Ș.M., spune că „în ultimii ani, numai din cauza secetelor și arșițelor intense care sunt în Republica Moldova, în combinație cu acțiunile nechibzuite ale oamenilor - cum ar fi desecarea bălților, a râurilor, îndreptarea fluviilor și adâncirea acestora, s-a produs o aridizare foarte puternică a zonei și mai ales a componentelor florei și faunei”.

Un indicator semnificativ al degradării biodiversității, de exemplu, este numărul speciilor rare și pe cale de dispariție incluse în edițiile Cărtii Roșii a Republicii Moldova: prima ediție - 55 de specii; ediția a doua - 242 de specii; ediția a III-a - 427 de specii vulnerabile, periclitate și critic periclitare.

Tot mai vulnerabile sunt și ecosistemele forestiere. „Știm că pe timpuri se valorifica practic 80-90% din teritoriul R. Moldova, dar, până în prezent au fost distruse foarte multe păduri, ceea ce a dus la o amploare deosebită și cu un efect negativ foarte puternic a ploilor torențiale. Nu este an când în diferite raioane ale R. Moldova să nu avem fie ploți torențiale cu inundații puternice, fie căderi abundente de zăpadă, care au impact negativ. Nu este exclus să avem și efecte puternice ale poluării apelor subterane. Din motivul utilizării diferitor erbicide, în unele cazuri apele subterane nu pot fi utilizate în alimentație”, menționează Alexandru Teleuță. „Plantând mai mulți copaci, curățând albiile râurilor, luându-ne angajamentul de a nu mai polua mediul cu atât de multe materiale plastice, folosind tehnologii de reciclare a deșeurilor, putem reduce efectele schimbărilor climatice”, accentuează Victoria Covali, expertă în biodiversitate, consultantă în cadrul Agenției „MoldSilva”.

Menționăm că potrivit Strategiei de mediu pentru anii 2014-2023, Republica Moldova ar urma să realizeze către anul 2020 o reducere cu 20% a emisiilor totale naționale de gaze cu efect de seră (GES). Documentul de politici a stabilit și ținte de reducere a emisiilor GES până în 2020 pentru șapte sectoare economice: sectorul energetic - reducere cu 25% a emisiilor de GES; sectoarele industrie și agricultură -20%; sectoarele transporturi și deșeurii - 15%; sectorul folosința terenurilor, schimbarea categoriei de folosință a terenurilor și silvicultura - majorarea sechestrării nete cu 25% către anul 2020.

Delia MORARU

Articol realizat de AJMTEM, cu suportul financiar acordat de Asociația Obștească EcoContact prin intermediul programului „Forumul cu privire la schimbările climatice în regiunea Parteneriatului Estic (CFE II)”. Acest program este finanțat de Uniunea Europeană, Cooperarea Austriacă pentru Dezvoltare și Crucea Roșie Austriacă.

Străin acasă

Ionel CĂPIȚĂ

A fost odată un sat, pe care-l cunoșteam și mă cunoștea, cu numele Șirăuți pe Prut,

din fostul județ Hotin. Un sat, pe care l-au crescut prin ani și secole înaintașii mei; un leagăn, pe care l-au apărât și l-au înfrumusețat cu ce-au avut, cum au putut. Străjeri fideli erau localnicii nu doar ai acestui cuib născător de generații, nu doar ai moșiei ce era izvor de existență, ei păzeau, ca lumina ochilor, datinile, tradițiile și obiceiurile, preluate de la părinți, moși-strămoși, pe care le transmiteau drept zestre copiilor și nepoților. Cântece de petrecere, de ostășie, de dor și jale, cântece de haiducie, dansuri aprinse, mai domoale, încinse la hora satului, vorbe de duh, expresii de luat aminte, cuvinte înțelepte, cimilituri, povești și povestiri, basme, pătăranii de la Adam-Babadam erau transmise în fel și chip din generație în generație și din tată-n fiu. Întrajutorarea era în sângele fiecărui sătean: claca și șezătoarea (la care se lucra în colectiv) erau acei piloni ce puneau o vatră pe picioare, îi făceau pe oameni gospodari cu casă și masă. Ceii trecuți azi de 60-70 de ani, cu siguranță, au avut parte de toate valorile spirituale înălțate prin vremi, de acel cod deontologic ce a contribuit la formarea unei societăți puternice pentru a învinge și a se bucura de frumusețea vieții.

M-am bucurat și eu de toate acestea, de darurile spirituale ale unor vrednici înaintași pe care i-am prins în viață și care erau darnici în a se împărtăși cu un sfat înțelept, cu o expresie plastică într-o dulce și mustoasă limbă română, în a-și oferi ajutorul lor dezinteresat, oameni care au lăsat în urma lor noian de fapte bune și o frumoasă amintire. Întâi și-ntâi pe toate le-am văzut, le-am trăit și m-am bucurat de ele mulțumit părinților mei (tata Ioan, n. pe 4 mai 1912, stil vechi, mama, Agripina, n. pe 1 mai 1919), care au fost oameni văzuți în sat și fără de care nu se trecea nici o clacă, nici o șezătoare, nici o horă, nuntă, botez sau cumetrie. Avea atâția fini și cumetri, încât îmi vine greu să spun dacă le știa numărul. Și oamenii, pe când eram copil în sat, umblau unii la alții „la sfat”. De-o dragoste era să tragi cu urechea ce-și povesteau unii altora și cât de frumos vorbeau. La ei cuvântul și fapta mergeau împreună. Poate de aceea și azi ne ducem pașii încolo și încoace pe podul construit în anul 1933 de unul dintre gospodarii satului, Vasile Carlaşuc, și astăzi bem apă din Fântâna lui Iluță, construită de bunicul meu Ștefan, pe pământul lui Iluță Cojocaru, ne potolim setea la Fântâna lui Baltag sau la Fântâna lui Pleșca...

Unde s-a văzut cândva să pângărești o fântână, un pârâu? Izvorul, cu murmurul lui, era sfânt. Ori de câte ori treceam pe alături de Izvor, ne opream măcar pentru câteva clipe, ca să-i ascultăm mângâietoarea lui curgere. În pârâu, în care bunicile, mamele și surorile noastre spălau rufe, vară și iarnă, cine-și putea permite să arunce lucruri netrebuincioase, darămite gunoaie? Azi însă...

Ferească Dumnezeu ca cineva să rădă, să glumească sau să fumeze în cimitir! Era un loc sfânt, unde doar regretul, durerea și lacrima își aflau locul.

Dar, uite că timpurile se schimbă, și odată cu ele toate se schimbă: alți oameni, alte moravuri. Demult a devenit o raritate claca, șezătoarea, portul popular, hora satului, tot mai rar umblă cineva, în cadrul sărbătorilor de iarnă, cu colinda, cu uratul, iar la Paște - cu stropitul, pe la casele oamenilor. S-au

împrăștiat care și încotro, de a rămas satul mai fără locuitori - pustiu și trist, sărăcit și îmbătrânit. Școala medie a ajuns să fie gimnaziu, dar și pe acesta nu se știe ce zile îl așteaptă. Cimitirul „cel nou” nu mai are unde primi morții... Cele două cimitire vechi din Borobleanca, sunt uitate cu desăvârșire de tot satul, și numai cei din vecinătatea lor își amintesc de ele, doar când au de prapionit o capră într-acolo sau au de pască niște mioare colea. În cimitirul cel vechi, din centrul satului, unde-și au locul de veci părinții, bunicii și un frate, prăpădit într-un accident rutier la 26 de ani, am ajuns înainte de Paștele Blajinilor, în primăvara lui 2017, pentru a îngriji de morminte, cineva a dat foc la vegetația uscată și a părjolit, dintr-un capăt în celălalt, acest loc de veșnică odihnă, a trecut prin pâlălaie toate crucile, toate pietrele funerare.

Murdar de cenușă, în drum spre casă, hai să trec pe lângă faimosul izvor din capătul grădinii lui moș Ignat Cojocaru, zis Acordionistul, izvor, din care năboia altădată un șuvoi puternic de apă, ceea ce le oferea mai multor femei îndemănarea să spele rufe concomitent, în ulucul cela lung și încăpător, cioplit dintr-un stejar de secole. Dar, ajuns la fața locului, ce-mi văzură ochii? Din ce a fost odată nimica nu mai este...

Prezum se practică în zilele noastre, din banii obținuți în urma unui proiect câștigat, au fost făcute niște lucrări de bogdaproste: i-au înfipt izvorului în frunte o țevă nouă, l-au așternut dinainte un fluture de treacă de piatră și cu asta basta. Nu zic, ar fi cum ar fi, dacă ar curge apă prin țevă, dar nici nu are chip! De ce? Așa-ziși constructorii au scormonit, cum i-a dus capul, pe la șipotele captate, încât au schimbat direcția apei și curge pe unde apucă. Iar diletanții? Habar de grijă n-au! Altă dată omul nostru, întâi de toate purta răspundere morală în fața obștii, ca să nu roșească, când va da ochi în ochi cu un sătean sau altul. Bunăoară, străbunicul actualului primar, acum 84 de ani, a construit un pod peste o râpă, atât de calitativ, încât sute de ani înainte vor trece peste el mii de oameni, mașini, căruțe și podul lui Vasile Carlaşuc va tot rezista.

Alți oameni, alt cod deontologic, alte relații, alte fapte. Și nu știu, dragă Doamne, cam de ce ne-am plânga că n-avem noroc, n-avem una, n-avem alta? Zău, nu știu. Sora mea, Raia, la ai ei 76 de ani se tot întreabă: „De unde, în zilele noastre, se iau oameni săraci? doar nu-i război, nu-i foamete, ca-n 1947...” Și tot ea răspunde: „Foarte mulți s-au dezvățat să muncească. Dar cine să lucreze pământul, lăsat pârloagă?”

Cu siguranță, nu doar a munci s-au dezvățat prea mulți, dar nici a se comporta ca altădată, nici a vorbi frumos ca înaintașii lor nu-și dau interesul, nici să frecventeze biblioteca nu au mare plăcere, nici să îngrijească de-un izvor ca lumea nu au când. Sunt prea destui prin părțile noastre care așteaptă mană cerească, vorba primarului: cineva să le facă, cineva să le dregă.

Generația veche, trecută prin război și foamete, am văzut-o: avea mâinile crăpate de atâtă muncă. Și, ca să reușească mai mult în viață - se întrajutorau oamenii. Parcă-i văd: fiecare consătean - o personalitate în felul său, un caracter încercat de vreme. Pe umerii lor se ținea coroana nemuririi satului. Aveau grijă ca pretutindeni să fie curat, sănătos și frumos, ca pe vremea românilor, căci români se considerau. Ei, acei oameni, erau satul meu, pe care l-am cunoscut și m-a cunoscut. Azi satul Șirăuți pe Prut e de nerecunoscut, și nici pe mine nu mă mai cunoaște. La alegeri votăm diferit (cine viitorul european, cine înghețul siberian) și vorbim... în limbi diferite.

Cine câștigă?